

Puccini. Lühiooperid Estoni

Puccini. "Il trittico": "Mantel", "Õde Angelica", "Gianni Schicchi". Dirigendid Paul Mägi ja Olari Elts, lavastaja Neeme Kuningas, lavakujundus Liina Keevallik, kostüümid Reili Evart.

Lõpuks jõudis Puccini "Triptühhon" rahvusoperis tervikuna lavale; kaks osa, "Mantel" ja "Gianni Schicchi", esietendusid 6. juunil 1997, äsjasel teatripäeval ka "Õde Angelica". Kolmik kestab kokku üle kolme tunni, kuid ilmselt on siiski õige mängida neid (vähemalt teema poolest) äärmuslikult kontrastseid lühioopereid koos.

"Triptühhon" paneb alati mõtlema sellele, miks pole lühiooperitel eriti suurt publikumenu. "Mantel" vist tõestab seda kõige selgemalt – pinge on suur, tagasitõmbehetki eriti ei ole, draama on paratamatult nappide vihjetega edasi antud, loo arenguks puuduks nagu lavaaeg, kõik toimub kole kiiresti. Ooper on žanr, mis nagu vajaks enam aega lihtsalt kulgemiseks. Pinge on lisaks nii suur, et ei mahu päris hästi Estonia saali ära. Isiklikult pean seda ooperit ka kolmikus kõige ebahuvitavamaks, oma juba naturalismi piirile langeva teemaga eemaletõukavaks. See on muidugi maitse küsimus, vähemalt ooperi maailmaesietekande järel peeti "mustaks lambaks" "Õde Angelicat".

Kaks ooperit tõi möödunud kevadel välja muusikajuht Arvo Volmer, edasi on need üle võtnud Olari Elts, kelle debüüti ooperis pean möödunud aasta üheks olulisemaks sündmuseks rahvusoperis.

Muidugi on kolmiku säravaim number "Gianni Schicchi", mis aga – kahjuks! – läheb seekord itaalia keeles, raskendades tunduvalt selle ansambliooperi, milles tekst oluline, jälgimist. Tiitrid eriti ei aita, neid ei jõua lugeda, seda enam, et laval toimuv on tempokas. ("Angelicas" ei juhtu ju praktiliselt midagi ning seetõttu polegi eriti oluline, kas loed sisukokkuvõtet või tiitreid.) Samas on tiitrite olemasolu ooperimajas muidugi ülimalt tähtis.

Lugu armetust elust, mida kannab tüüpiline armastuskolmnurk, Giorgetta – Kadi Kosenkranius, Luigi – Vello Jurna ja Michele – Vaino Puura. Lugu patust ja

lunastusest. Lugu ahnusest ja nutikusest. Kaks viimast on eelkõige ansambliooperid: "Gianni Schicchis" on (koos kadunukesega, kel lavastaja tahtel on küllalt oluline roll) 16 nimelist tegelast. Ka "Angelica" (vähemalt esimene pool) on enam ansambliooper, kuigi muusikaliselt tunduvalt aeglasemalt kulgev kui "Schicchi", mille ainuüksi rütmiline kooshoidmine on saavutus omaette.

"Õde Angelica" muusikajuht Paul Mägi on siin nii lavalise kui ka lava ja orkestri ansambli heaks tervikuks liitunud. Lisaks juba tavapärastele kiidusõnadele orkestri aadressil pälvib seda ka "solistidekoor", kelle hulgast tõusevad esile Silva Valdt ja Maire Haava. Teisest küljest on see mono-ooper, mille nimiosaline leedulanna Asta Krikščiunaite tekitas küsimuse: kui palju üldse võib olla leedukatel häid naislauljaid, keda seni veel kohtama pole juhtunud? Äärmuslik dramatism ja pehme lüürika, nüansirikas vokaalpartii – nimiosalisel oli häälega kõik edasi antud. Teine suurem osa selles ooperis on vürstinnal, Angelica tädil Leili Tammeliil, kes mõjus (rollist tulenevas) sisemises vaoshoituses ja teatavas jaheduses hästi, ka vokaalselt. (Muide, "Angelica" teine etendus 29. märtsil oli sama intensiivne kui esietendus.)

"Gianni Schicchis" saadakse hakkama oma jõududega, milles vaieldamatult liider Jassi Zahharov, kes selleks rolliks nagu loodud. Pean seda üheks kõrgpunktiks tema viimaste aastate rollireas.

Neeme Kuninga lavastustes on enamasti suurt tähelepanu pööratud sellele, mismoodi ooper algab ja kuidas lõpeb. Lavastus algab kõigis kolmes eesriide avanemisega. "Õde Angelicas" on püütud kloostrielanikke individualiseerida, juba nunnarüüdest tingituna on ooperile ette kirjutatud teatav lavaline pitser, mustvalge pilt. Hästi mõjus ooperi no. olmelisemate hetkede pingevaba liikumise vastandamine nunnade rangetele "rivistustele". Lõpu "valgusse minek" meenutab veidi "Traviata" lõppu, kuigi tõepoolest – mõlema teose muusikas on see olemas.

"Schicchi" lavastuses ei mängi mitte niivõrd eri karakterid kui rühma (massi-

nias

psühhoosi?) vastandamine üksikule, isiksusele, antud juhul siis nimategelasele.

Lavakujundus on lahendatud nutikalt, värvilaigud elustamas ka kloostri hallust. Lauljatele on igatahes jäetud piisavalt mänguruumi.

On ilusat musitseerimist, lavalisi leide, on muusikalisi allajäämisi ("Schicchi" solistideansambelis) ja liigset sevimist.

MARE PÕLDMÄE

HARRI ROSPU